

Fjármála- og efnahagsráðuneytið
Arnarhvoli
101 Reykjavík
postur@fjr.is

Reykjavík, 22. nóvember 2020

Efni: Drög að frumvarpi til laga um breytingu á lögum um tekjuskatt og lögum um staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur (fjármagnstekjuskattur)

Árið 2018 var fjármagnstekjuskattur hækkaður úr 20% í 22%, í því skyni „að gera skattkerfið réttlátara óháð uppruna tekna“. Samkvæmt athugasemdum við fjárlagafrumvarp það sama ár kom fram að í framhaldinu skyldi endurskoða skattstofn fjármagnstekjuskatts „með það fyrir augum að raunverulegur ávinningur af fjármagni verði skattlagður og alþjóðlegur samanburður verður um leið auðveldari.“

Samtök atvinnulífsins fagna því að loks sé komið að endurskoðun skattstofnsins, enda dregur hækkun fjármagnstekjuskatts úr hvata til fjárfestingar og sparnaðar, að öðru óbreyttu. Fjárfesting er grundvöllur atvinnusköpunar og er endurskoðun skattstofnsins því nauðsynleg; og jafnframt mikilvægt innlegg hagstjórnar í áttina að því að milda niðursveifluna sem íslenska hagkerfið stendur nú frammi fyrir. Þannig sé hækkun frítekjumarks, sem nær yfir vaxtatekjur, arð og söluhagnað, skref í rétta átt og ekki síður mikilvægt til þess að stuðla að aukinni þátttöku almennings á hlutabréfamarkaði. Aftur á móti telja SA ljóst að vikið hafi verið frá þeim möguleika að færa skattheimtuna nær því að skattleggja raunávöxtun, þ.e. raunverulegan ávinning af fjármagni, líkt og lagt var upp með í fjárlagafrumvarpi ársins 2018. Er það miður enda sé fjármagnstekjuskattur sem lagður er á nafnávöxtun ívið meira íþyngjandi en skattþrósentur gefa til kynna, sér í lagi þegar verðbólga er mikil.

Þá hvetja SA til þess að við þetta tilefni verði fjárhæðarmörk sem finna má í 7. tölulið 10. greinar tekjuskattslaga verði tekin til endurskoðunar. Greinin fjallar um hvenær kaup á hlutabréfum samkvæmt kauprétti eigi að skattleggja sem fjármagnstekjur en fjárhæðarmörk hennar hafa staðið óbreytt frá því tekjuskattlögin tóku gildi í núverandi mynd árið 2003.

Að síðustu taka SA undir þau sjónarmið sem koma fram í umsögn Samtaka fjármálafyrirtækja er varða fyrirhugaða breytingu á 30. gr. tekjuskattslaga. Breytingin sem lögð er til í frumvarpsdrögum er ekki til þess fallin að einfalda skattheimtu né auka gagnsæi, þvert á móti er líklegt að flækjustig við innheimtu staðgreiðslu

fjármagnstekjuskatts af gjaldeyrisreikningum aukist verði framkvæmd í takt við frumvarpsdrög.

Að skattleggja ávinning sem raungerist ekki

Verðbólga er veigamikill þáttur í umræðunni um fjármagnstekjur sem vill gleymast, en með nokkurri einföldun má segja að raunávöxtun sé jöfn nafnávöxtun að frádraginni verðbólgu (raunávöxtun = nafnávöxtun – verðbólga). Ljóst er að á tímum mikillar verðbólgu getur raunávöxtun verið neikvæð, jafnvel þó nafnávöxtun sé jákvæð. Við slíkar aðstæður og núverandi, og jafnframt fyrirhugað, fyrirkomulag fjármagnstekjuskatts er greiddur skattur af ávinningi sem raungerðist ekki. Fjármagnstekjuskattur sem lagður er á nafnávöxtun er því meira íþyngjandi en skattprósentur gefa til kynna, sér í lagi þegar verðbólga er mikil – eins og lengi hefur verið á Íslandi.

Fjármagnstekjuskattur að teknu tilliti til raunávöxtunar

Miðað við 1000 kr. höfuðstól 15% nafnvexti

	Meðalverðbólga ¹	Mikil verðbólga ²
Nafnávöxtun	150 kr.	150 kr.
Verðbólga	5%	12%
Raunávöxtun	95 kr.	27 kr.
Nafnávöxtun eftir skatt	117 kr.	117 kr.
Raunávöxtun eftir skatt	64 kr.	-3 kr.
Fjármagnstekjuskattur sem hlutfall af raunávöxtun	35%	123%

¹: Meðalverðbólga á Íslandi 1990-2019
²: Verðbólga á Íslandi árið 2009

Heimildir: Hagstofa Íslands og útreikningar efnahagssviðs

Skattalegt hagræði fjármagns lítið eða ekkert

Það „að gera skattkerfið réttlátara óháð uppruna tekna“ var eitt af markmiðunum með hækkun fjármagnstekjuskatts árið 2018. Er það vel en þó vill oft gæta ákveðins misskilnings varðandi almennan samanburð á skattbyrði launa- og fjármagnstekna, sér

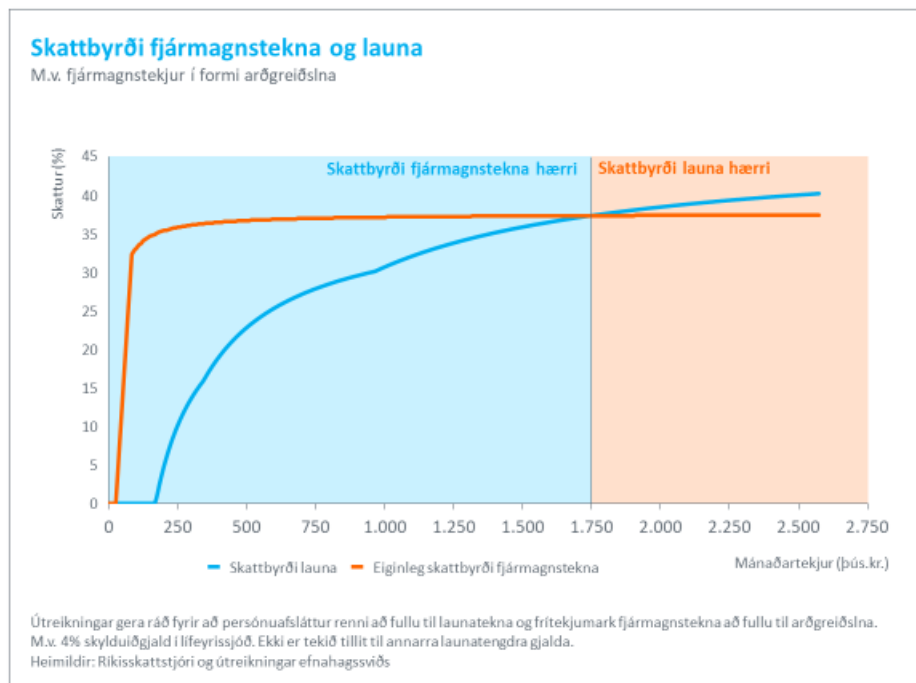
í lagi þeirra fjármagnstekna sem eiga uppruna sinn að rekja til arðgreiðslna. SA vilja því nýta þetta tækifæri til þess að vekja athygli á eiginlegri skattheimtu fjármagns, sem áfram verður töluvert hærri en skattprósentur gefa til kynna ef fyrirhugaðar breytingar ná fram að ganga.

Þegar breytingar á fjármagnstekjuskatti eru bornar á borð vill oft verða að skattbyrði launatekna og fjármagnstekna sé borin saman út frá skattprósentum einum saman. Dugar slíkur samanburður skammt þar sem lítið er fram hjá veigamiklum þáttum. Í fyrsta lagi þarf að taka tillit til persónuafsláttar en hann gerir það að verkum að hver upphæð launa ber sérstaka skattprósentu í raun, og eykst skattbyrði eftir því sem tekjur hækka. Þannig mun einstaklingur með 350 þúsund krónur í mánaðarlaun árið 2021 borga tæp 16% í tekjuskatt að teknu tilliti til persónuafsláttar, en 29% af 750 þúsund króna mánaðarlaunum, svo dæmi séu tekin. Hækkar skattbyrðin síðan enn frekar eftir því sem tekjur einstaklinga færast milli skattþrepa, en þau eru nú þrjú talsins.

Í öðru lagi vill gleymast að arður er greiðsla fyrirtækis til eigenda sinna og að fyrirtæki geta ekki greitt út arð nema hagnaður sé af rekstri, en umræðan um fjármagnstekjuskatt snýr iðulega að arðgreiðslum. Þegar tekið hefur verið tillit til þess að fyrirtæki greiða að jafnaði 20% tekjuskatt af hagnaði má sjá að eiginleg skattbyrði fjármagns er í raun töluvert hærri en skattprósenta fjármagnstekjuskatts segir til um, þ.e. 22%.

Að teknu tilliti til tekjuskatts fyrirtækja er eiginleg skattbyrði arðgreiðslna nú því 37,6% en ekki 22%. Í dag gilda mismunandi reglur um fjármagnstekjur eftir uppruna, en þegar kemur að arðgreiðslum hefur enginn frádráttur verið leyfilegur frá skattstofni, ekkert frítekjumark og engar undanþágur. Borið saman við skattbyrði launa hefur lítið skattalegt hagræði falist í því að greiða sér út arð þar til laun hafa náð u.þ.b. 1,8 milljón króna á mánuði. Jafnvel þá er hagræðið lítið sé horft til annarra veigamikilla þátta fyrirtækjarekstrar, svo sem áhættu. Hér er þó ekki tekið tillit til launatengdra gjalda; að teknu tilliti til þeirra er hagræði af arðgreiðslum meira, á móti kemur að ýmsum áunnum réttindum launafólks er fórn að.

Þær breytingar sem fyrirhugaðar eru í frumvarpsdrögum og taka eiga gildi árið 2021 breyta þessari mynd að einhverju leyti en þó ekki svo um muni. Eiginleg skattheimta fjármagns í formi arðgreiðslna er áfram umtalsvert hærri en launatekna upp að mánaðarlaunum sem nema 1,8 milljón króna, að því gefnu að frítekjumarki fjármagnstekna sé öllu varið til arðgreiðslna. Sú forsenda er jafnframt varfærin enda má ætla að flestir hafi einhverjar vaxtatekjur, en skv. frumvarpsdrögum ganga þær fyrst upp í frítekjumark. Hér hefur ekki verið tekið tillit til raunávöxtunar, sem þyngir enn frekar raunverulega skattbyrði fjármagns, líkt og komið er inn á hér að ofan.

Öll umræða um fjármagnstekjuskatt ætti að taka mið af ofangreindu. Ljóst er að eiginlega skattheimta af fjármagni er ívið meiri en skattprósentur gefa til kynna og skattalegt hagræði lítið sem ekkert. Talsmenn hækkunar fjármagnstekjuskatts á grundvelli skattalegs hagræðis og jafnari skattheimtu óháð uppruna tekna ættu fremur að berjast fyrir lækkun launategdra gjalda, eins og tryggingagjaldi sem nú hefur verið lækkað tímabundið, sem leggjast beint á launagreiðslur fyrirtækja. Lækkun þeirra dregur úr hagræði þess að greiða sér út arð frekar en laun, en mikilvægt er að hafa í huga að lækkun tryggingagjalds kemur ekki niður á réttindum launafólks.

Virðingarfyllt,

Stefanía K. Ásbjörnsdóttir

Stefanía K. Ásbjörnsdóttir
f.h. Samtaka atvinnulífsins